

Апостроф

Правила вживання апострофа
в українській мові

Апóстроф - це графічний знак, який не позначає звука.

За допомогою апострофа в українській мові позначається роздільність вимови йотованих голосних літер **я, ю, є, ї** та попереднього твердого приголосного, наприклад: **м'язи; бур'ян**

Загальні випадки

Апостроф ставиться
перед **я, ю, є, ї**:

- І. Після літер, що позначають губні тверді приголосні звуки **б, п, в, м, ф**, якщо перед ними немає іншого приголосного (крім **р**), який належав би до кореня:

соло**в'**їний, сі**м'**я, **м'**ята, **п'**ятниця, зв'**в'**язати, **п'**ю, **б'**ється, **в'**яз, **м'**язи, ім'**я**, **В'**ячеслав, Сте**ф'**юк; вер**б'**я, вер**ф'**ю, тор**ф'**яний, чер**в'**як.

Але: свято, морквяний, мавпячий, цвях.

Якщо приголосний, що стоїть перед губним, належить до префікса,

то апостроф **теж ставиться**:

зв'язок, підв'ялити, обм'який, розз'ючувати.

Загальні випадки

Апостроф ставиться
перед **я, ю, є, ї**:

2. Після твердого **р** у кінці складу:

подві**р'**я, сузі**р'**я, на узгі**р'**ї, з маті**р'**ю, кур**р'**єр,
пі**р'**їна

Якщо **ря, рю, ре** позначають сполучення м'якого [p']
із голосними **а, у, е** ([p'a], [p'u], [p'e]), то апостроф не
пишеться:

рясний, **Р**ябко, бур**я**, р**ю**мсати, **Р**єпін

Загальні випадки

Апостроф ставиться
перед **я, ю, є, ї**:

3. Після будь-якого твердого приголосного, яким закінчується префікс або перша частина складних слів:

без'язикий, від'єднати, з'ясувати, над'їдений, над'ярусний,
роз'ятрити, роз'юшений; дит'ясла, пан'європейський, пів'юрти,
пів'ящика,

але з власними назвами — через дефіс: пів-Європи.

Загальні випадки

Апостроф ставиться
перед **я, ю, є, ї**:

4. Після **к** у слові **Лук'ян**, і похідних від нього словах:

Лук'ян, Лук'яненко, Лук'янчук, Лук'янчик, Лук'янівка тощо.

5. У складних словах, перша частина яких закінчується на приголосний:

двох'ярусний, чотирьох'ярусний, дит'ясла.

Загальні випадки

Апостроф **не ставиться**:

- І. Після **б, п, в, м, ф**, що позначають тверді губні звуки, якщо перед ними стоїть інша, крім **р**, літера на позначення кореневого приголосного звука:

Святослав, святковий, тьманий, морквяний, медвяний

але: торф'яний, черв'як, верб'я

- Після букви **р**, що позначає м'який приголосний на початку слова чи в середині складу:

порятунок, рясний, гарячий, буряк

- У словах іншомовного походження у злитній вимові:

резюме, бюджет, бюро

Апостроф у словах іншомовного походження

ставиться перед **я, ю, є, ї**:

1. Після приголосних **б, п, в, м, ф, г, ґ, к, х, ж, ч, ш, р**:

б'єф, комп'ютер, п'єдестал, інтерв'ю, прем'єр, торф'яний,
к'янті, миш'як, кар'єра; П'ємонт, П'яченца, Рив'єра, Ак'яб,
Іх'ямас; Барб'є, Б'єрнсон, Б'юкенен, Женев'єва, Ф'єзоле,
Монтеск'є, Руж'є, Фур'є.

2. Після кінцевого приголосного в префіксах:

ад'юнкт, ад'ютант, ін'єкція, кон'юнктура.

Апостроф у словах іншомовного походження

не ставиться:

Коли **я, ю** позначають пом'якшення
попереднього приголосного перед **а, у**:

б**я**зь; б**ю**джет, б**ю**ро, п**ю**пітр, м**ю**рид, ф**ю**зеляж,
к**ю**вет, р**ю**кзак, р**ю**ш; Барб**ю**с, Б**ю**ффон,
В**ю**ртемберг, М**ю**ллер, Г**ю**го, Р**ю**дберг.

ВИНЯТКИ:

ад'**ю**тант, Кон'**ю**нктивіт, кон'**ю**нктура.

Апостроф у прізвищах

Апостроф пишеться після губних, задньоязикових і **р** перед **я, ю, є, ї**:
Аляб'єв, Ареф'єв, Водоп'янов, В'яльцева, Григор'єв, Захар'їн,
Луб'янцев, Лук'янов, Пом'яловський, Прокоф'єв, Юр'єв

Перед **йо** апостроф не пишеться:

Воробйов, Соловйов.

Примітка. Коли **я, ю** означають сполучення пом'якшеного приголосного з **а, у**, то апостроф перед ними не пишеться:

Бядуля, Пясецький, Рюмін.

Скорочена частка **д** та ірландська частка **о** пишуться з власними іменами через апостроф:

Д'Аламбер, Д'Артаньян, Д'Обіньє; О'Генрі, О'Кейсі,
О'Коннейль.

Апостроф у географічних назвах

Апостроф пишеться в географічних назвах після губних, задньо-язикових і **р**, а також після префіксів, що закінчуються приголосним, перед **я, ю, є, ї**:

В'язники, Дем'янськ, Прокоп'євськ,
П'ятигорськ, Ак'яр, Амудар'я, Гур'єв

Перед **йо** апостроф не пишеться:

Мурав'їово

Примітка. Коли **я, ю** означають сполучення пом'якшеного приголосного з **а, у**, то апостроф перед ними не пишеться:

В'язьма, К'яхта, К'рюково, Р'язань.

Ігрове завдання «Четверте зайве»

1. Перев...язь, пам...ятка, пів...Європи, пів...яблука.
2. Пів...острів, пів...ящика, пів...оберт, пів...аркуша.
3. П...єдестал, під...їхати, п...єса, пам...ятати.
4. Бур...як, бур...піс, бур...жгір...я.

Це не літера, а знак –
Не поставиш абияк!
З ким у нього дружба
є?
Тільки з Ю, Я, Ї, та Є!

Я такий же, як знак
розділовий,
І відомий шкільній дітворі.
Та в словах української
мови
я пишусь не внизу, а вгорі.
Спробуй лиш написати ім'я
Зразу стану потрібним і я.

Я – товариш
голосних,
Та стараюсь не для
всіх.
Тільки над Є, І, Ю, Я
Висить скибочка моя.

Я є у п'явці, у в'юні,
Я є у риб'ячій сім'ї,
Але в воді мене немає.
Скажіть, хіба таке буває?

Послухайте уважно вірші Надії Красоткіної і
спробуйте запам'ятати, а потім запишіть
якнайбільше слів з апострофом:

Рум'яний ранок прокидався,
Подвір'я квітами цвіло.
Дем'ян Мар'янкові
всміхався,
Хлоп'ятам весело було.

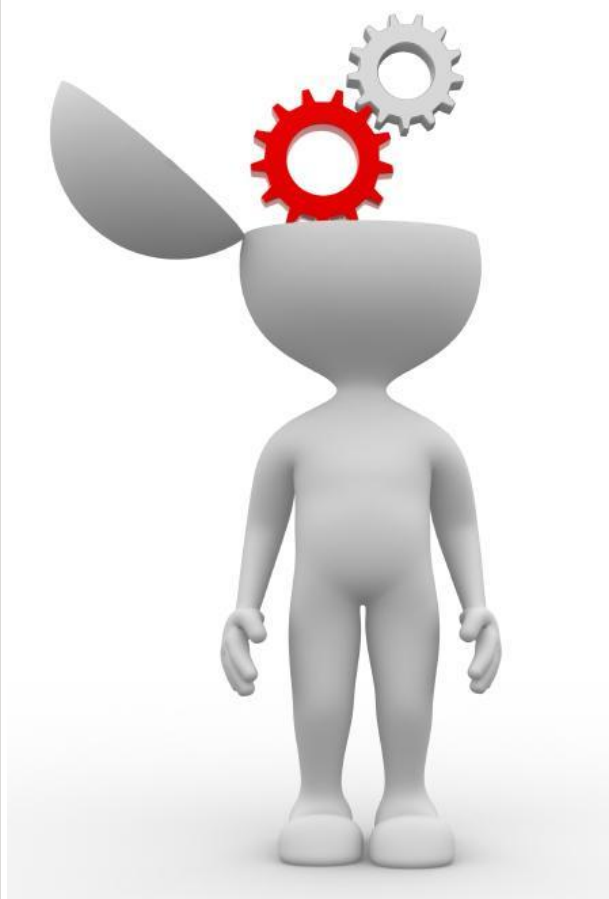
Б'ють хлоп'ята м'яч ногами,
Щоб забить в ворота гол.
А ворота між стовпами,
Гра відома всім — футбол!

У нас завітчане подвір'я
І журавель криничний є.
Вночі рахує він сузір'я,
З криниці вранці воду п'є.

На дерев'яні прутики
Ми нанизали м'ясо.
Облизуються котики
І поглядають ласо.

Розподільний диктант

Слова з апострофом та без нього запишіть в дві колонки.

Рутвяний, п'єдестал,
священний, курйозний, вм'
ятина, дзвякнути, подвір'я, кав'
ярня, роз'ярити, пюре,
двоязикий, горохвяний, зв'
ялити, бюджет, моряк, Монтеск'
є, Лук'янчук, довір'я, цвяшок,
верб'я, об'єкт, від'їхати, різьбяр,
Х'юстон, слов'яни, мавпячий,
зекономити, гороб'ята, рум'
яний, морквяний, бюро.

